Situace v cukerním sektoru a výhled do roku 2020

SITUATION IN SUGAR SECTOR AND OUTLOOK FOR 2020

Podíváme-li se o rok zpět, tak v EU se v kampani 2018/2019 vyrobilo množství cukru přibližně na úrovni roční spotřeby, tj. ca 17,6 mil. t. Letos je situace podobná. Produkce cukru je nižší již druhým rokem, v kampani 2019/2020 se vyrobilo dokonce méně než 17 mil. t cukru. Nynější situace ohledně šíření nemoci COVID-19 způsobované koronavirem vyvolala paniku na akciových trzích, k volatilitě ceny a nečekanému poklesu došlo i u světové ceny cukru, přestože k tomu neexistuje racionální důvod. Světový deficit výroby je odhadován ca 8–9 mil. t cukru. Cukr se stává jednou ze strategických investičních možností a jeho cenu ze značné míry ovlivňují spekulace. Brazílie zpracovává v současné době třtinu především na produkci biolihu – takže lze očekávat růst ceny cukru. Rovněž poptávka zákazníků stále roste. Být však prorokem, dnes, v době koronavirové pandemie, je velmi ožehavé. Doprovodná opatření jednotlivých států mají významný dopad na trh s potravinami a také na samotné zemědělství, svět se opět v mnoha věcech podstatně změní.

O osevech cukrové řepy v rámci EU je získávání informací stále těžší, neboť po ukončení cukerních kvót je sdílení informací ještě citlivějším tématem, a to ať již na úrovni CEFS, nebo CIBE. Plocha řepy v EU se letos pravděpodobně o málo sníží nebo bude stagnovat. Plochu mírně snižuje Francie (–5 %), kde hraje jistě roli uzavření některých cukrovarů, naopak trochu navyšuje Polsko, Anglie (+4 %) a některé další státy. Z Německa bohužel nejsou dostupné přesné informace, jisté však je, že došlo k uzavření dvou cukrovarů a někteří pěstitelé řeší, co dělat dál.

V Česku pravděpodobně nedojde k velkým změnám výměry cukrovky. Po předchozím poklesu ploch to není dobrá zpráva, neboť vše nasvědčuje tomu, že by se sektor mohl dostat do výrazně lepší situace, než panovala minulé dva roky. Ministerstvo zemědělství připravilo na podporu ekonomiky pěstování cukrové řepy dotační titul 3k v rámci národních zásad, který řeší náklady na mechanickou likvidaci plevelných řep, cílem bylo i snížení herbicidního zatížení glyfosátem. Dotační titul tak mimo jiné redukuje přímé náklady pěstitelů a napomáhá tím i ekonomice pěstování řepy. Současných podpor cukrovky si je třeba vážit, a přestože nedosahují výši podpor zahrnutých v platbách vyplácených na farmu v původních státech EU, jsou nyní významnou oporou pro udržení ploch v rámci naší republiky.

Situace není jednoduchá a signály o vývoji cen někdy přicházejí později, než by z hlediska pěstitelů a jejich plánování osevních postupů bylo vhodné. Je to skutečnost, která netěší pěstitele ani zpracovatele. Z dlouhodobého pohledu je však zřejmé, že nestálost cen jednotlivých komodit byla, je a bude realitou. A cukrová řepa na tom je z dlouhodobého pohledu rozhodně nejlépe. Po dvou kritických letech existuje reálná šance, že se řepařství opět stane rentabilním a realizační cena za cukr i řepu bude motivační jak pro pěstitele, tak i pro zpracovatele.

V posledních dvou letech se nízké ceny sešly se suchým a velmi horkým počasím, s výnosy jsme se vrátili zhruba o 10 let zpět. Řada pěstitelů se tak, zejména v nejvíce postižených rajonech, rozhodla významně snížit nebo dokonce ukončit pěstování řepy. A tak se dostáváme do paradoxní situace: celé odvětví by mohlo zase vydělávat, ale zpracovatelé mají základní suroviny pro uspokojení poptávky po cukru a lihu málo. Je třeba získat ztracené plochy zpět. Doufáme, že počasí dvou posledních let bylo extrémním výkyvem, a že se situace zase zlepší. Letošní zima byla na vodu poměrně příznivá, zásoba půdní vláhy se obnovila a situace na začátku vegetace byla rozhodně lepší než před rokem. V polovině dubna však bohužel pociťujeme opět vláhový deficit a ptáme se, jak to tedy letos bude. Setí se proběhlo ve velmi dobrých termínech zhruba od 17. března do 11. dubna. Zvládnou-li pěstitelé dobře herbicidní a fungicidní ochranu, je to jen na přírodě a průběhu počasí, a to už v rukou nemáme.

Letos se vzhledem k dobrým zkušenostem z roku 2019 zvýšil podíl osiva technologie Conviso Smart. Jedná převážně odrůdy tolerantní k nematodům, což může mít další pozitivní efekt na navýšení výnosu. Metalaxyl bude možné pro moření využít ještě i v roce 2021, takže i příští rok je naděje na vzcházení bez řepné spály. V roce 2020 máme výjimku na moření neonikotinoidy – i to je veliká výhoda, i když asi již posledním rokem. Proto je společným cílem Řepařského institutu Semčice, SPCČ a Tereos TTD, jakožto silného partnera pěstitelů cukrové řepy, rozšířit insekticidní ochranu o minoritní registraci přípravků z jiných plodin i do řepy. Důvodem je možnost střídání účinných látek a zamezení vzniku rezistencí škůdců. Nezbývá tedy než věřit, že ročník 2020 bude pro pěstování cukrovky konečně opět úspěšným jak z hlediska ceny za řepu, tak z hlediska jejího výnosu. Pěstitelům, kteří zůstali cukrové řepě věrní, a stejně tak pěstitelům novým, přeji velmi úspěšný rok a rekordní výnosy.

Karel Chalupný, Tereos TTD